

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 36

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜ. ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΠΡΟΓΡ/ΤΟΣ
Δ/ΝΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤ/ΣΜΟΥ &
ΚΩΔ/ΣΗΣ (Δ17)
ΤΜΗΜΑ : α'

Αθήνα, 19 / 10 /2005
Αριθ. Πρωτ.: Δ17α/08 /158 /ΦΝ 437

ΠΡΟΣ: Τους αποδέκτες
του Πίνακα Διανομής

Ταχ. Δ/νση : Χαρ. Τρικούπη 182
Ταχ. Κώδ. : 101 78 ΑΘΗΝΑ
Τηλέφωνο : 210 64 29 185
TELEFAX : 210 64 64 392
E-mail : ggded17@otenet.gr

ΘΕΜΑ: Διαχείριση των «επι-έλασσον» δαπανών στις συμβάσεις δημοσίων έργων

Η κατάχρηση της εφαρμογής της δυνατότητας που παρέχει η παράγραφος γ) του άρθρου 8 του Νόμου 2940/2001, σχετικά με την χρησιμοποίηση των «επι-έλασσον» δαπανών σε συμβάσεις κατασκευής δημοσίων έργων, έχει οδηγήσει στο να μην θεωρούνται ως επιλέξιμες προς χρηματοδότηση από τα Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σημαντικές δαπάνες πολλών δημοσίων έργων.

Πράγματι, με την καταχρηστική εφαρμογή της ως άνω διάταξης, σε πολλές περιπτώσεις έργων έχει παρατηρηθεί ότι έχουν εγκριθεί μεταβολές του φυσικού (και οικονομικού) αντικειμένου τους, οι οποίες τροποποιούν ουσιωδώς το αρχικά δημοπρατηθέν συμβατικό αντικείμενο, δηλαδή μεταβάλουν τα κύρια συνιστώσα στοιχεία του ή τροποποιούν τις τεχνικές προδιαγραφές του, ή μεταβάλλουν σημαντικά λειτουργικά ή ποιοτικά χαρακτηριστικά του. Αποτέλεσμα αυτών των μεταβολών είναι τελικά να υλοποιείται ένα έργο σημαντικά διαφορετικά από αυτό που δημοπρατήθηκε.

Γενικά, δεν επιτρέπονται οι ουσιώδεις τροποποιήσεις του συμβατικού αντικειμένου των έργων κατά την υλοποίησή τους, γιατί θεωρείται ότι υποδηλώνουν την ουσιαστική ανωριμότητα των έργων (ελλείψεις στις μελέτες, τεχνικές προδιαγραφές, κλπ) και επιπλέον οδηγούν σε αδιαφάνεια και σε περιορισμό της ίσης μεταχείρισης των υποψηφίων αναδόχων, εφόσον κατά την φάση της δημοπράτησης των έργων οι τροποποιήσεις αυτές δεν ήταν γνωστές.

Γιά τον λόγο αυτό, εισάγονται οι ακόλουθοι περιορισμοί στη χρησιμοποίηση των «επι-έλασσον» δαπανών κατά την υλοποίηση των δημόσιων έργων. Προκειμένου δε να διευκρινιστούν οι όροι που χρησιμοποιούνται στις οδηγίες για τις «επι-έλασσον» δαπάνες, παρέχονται στη συνέχεια και οι σχετικοί ορισμοί.

1. Περιορισμοί στην χρησιμοποίηση των «επί-έλασσον» δαπανών

1.1. Δημόσια έργα που είναι σε εξέλιξη, ή θα προκηρυχθούν μέχρι την 28^η Φεβρουαρίου 2006 και δεν θα συγχρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία της Ε.Ε. κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Γιά τα έργα αυτά η διαχείριση των «επι-έλασσον» δαπανών θα ακολουθεί τις προβλέψεις της υφιστάμενης νομοθεσίας, αλλά υπό τους ακόλουθους περιορισμούς:

⇒ Δεν επιτρέπεται με την χρησιμοποίηση των «επι-έλασσον» δαπανών:

- να προκαλείται αλλαγή του **«βασικού σχεδίου»** της αρχικής σύμβασης, όπως αυτό περιγράφεται στα συμβατικά τεύχη,
- να θίγεται η πληρότητα, η ποιότητα και η λειτουργικότητα του έργου,
- να καταργείται μια **«ομάδα εργασιών»** της αρχικής σύμβασης
- να πληρώνονται **νέες εργασίες**, που δεν υπήρχαν στην αρχική σύμβαση,
- να τροποποιούνται οι **προδιαγραφές** του έργου, όπως αυτές περιγράφονται στα συμβατικά τεύχη,
- να προκαλείται αύξηση ή να γίνεται εισαγωγή **νέων συμβατικών δαπανών**, οι οποίες δεν είχαν αποτελέσει αντικείμενο του διαγωνισμού του έργου (π.χ. για το μητρώο έργου, απολογιστικές εργασίες, κλπ).

⇒ Υπό την προϋπόθεση εφαρμογής των προαναφερθέντων περιορισμών, επιτρέπεται η χρησιμοποίηση των «επι-έλασσον» δαπανών, ως εξής:

- **Χωρίς περιορισμό** ορίου μεταβολής των εργασιών στο εσωτερικό της αυτής «ομάδας εργασιών», αλλά
- με περιορισμό της μεταβολής (αύξησης ή μείωσης) του προϋπολογισμού μιας «ομάδας εργασιών», **έως το 30% του αρχικού προϋπολογισμού της, και ταυτόχρονα**
- με περιορισμό του συνόλου, αθροιστικά, όλων των μετακινήσεων προϋπολογισμών από «ομάδα εργασιών» σε «ομάδα εργασιών» **έως το 10% του συνολικού προϋπολογισμού εργασιών της αρχικής σύμβασης του έργου.**

Οι ως άνω ποσοτικοί περιορισμοί δεν ισχύουν άν γίνονται μόνο μειώσεις ποσοτήτων (και οικονομικού αντικειμένου) μιας σύμβασης (στο πλαίσιο των προβλέψεων του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου), χωρίς να χρησιμοποιούνται τα εξοικονομούμενα ποσά για την αύξηση των ποσοτήτων άλλων εργασιών της σύμβασης.

Σχετικά με την εφαρμογή των ανωτέρω, σημειώνονται τα ακόλουθα:

- √ Οι ανωτέρω περιορισμοί (ποιοτικοί και ποσοτικοί) πρέπει να εφαρμόζονται υποχρεωτικά σε όλες τις συμβάσεις δημοσίων έργων, οι οποίες συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία της Ε. Ένωσης (ΚΠΣ, Ταμείο Συνοχής, Γραμμή Β5.700, κλπ), αφού οποιαδήποτε υπέρβασή τους καθιστά τις αντίστοιχες δαπάνες αυτομάτως ως μη επιλέξιμες προς συγχρηματοδότηση από τα Ταμεία αυτά.. Οι αρμόδιες Διαχειριστικές Αρχές έχουν λάβει οδηγίες από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών να ελέγχουν εξαντλητικά την εφαρμογή των περιορισμών αυτών και να χαρακτηρίζουν ως μη επιλέξιμες και να περικόπτουν τις δαπάνες των έργων που δεν εφαρμόζουν ή που υπερβαίνουν τους περιορισμούς αυτούς («Εγκύκλιος» της Ειδικής Υπηρεσίας Αρχή Πληρωμής με αρ. Πρωτ. 20204 Α.Πλ.2547 της 1-6-2005).
- √ Είναι προφανές ότι η εφαρμογή των περιορισμών αυτών θα γίνεται στο πλαίσιο του «Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών» (ΑΠΕ), με τον οποίο προγραμματίζονται οι συγκεκριμένες μεταβολές για την χρησιμοποίηση «επι-έλασσον» δαπανών.
- √ Επειδή όλοι οι ΑΠΕ είναι συγκεφαλαιωτικοί, είναι πιθανό, σε κάποια έργα, να υπάρχει ήδη υπέρβαση των ανωτέρω περιορισμών από μεταβολές που έγιναν κατά την μέχρι σήμερα υλοποίησή τους. Για τα έργα αυτά, σύμφωνα με τα παραπάνω, δεν επιτρέπεται πλέον καμμία περαιτέρω χρησιμοποίηση της δυνατότητας των «επι-έλασσον» δαπανών.
- √ Εάν είναι ανελαστικά απαραίτητο να γίνει υπέρβαση των ανωτέρω περιορισμών, τότε ο Φορέας Υλοποίησης του έργου πρέπει να εξασφαλίσει πρώτα την **χρηματοδότηση** των μη επιλέξιμων –σύμφωνα με τα παραπάνω- δαπανών του έργου **από τον εθνικό προϋπολογισμό** (από «απλή» Συλλογική Απόφαση, ή από ίδιους πόρους –αν έχει) και μετά να προχωρήσει στην προώθηση του αντίστοιχου ΑΠΕ προς έγκριση.

1.2. Δημόσια έργα που κατασκευάζονται με μελέτες, οι οποίες εκπονήθηκαν βάσει των διατάξεων του νόμου 3316/2005, ή έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1^η Μαρτίου 2006, ή έργα που θα συγχρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία της Ε.Ε. κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 (ανεξάρτητα από την ημερομηνία προκήρυξής τους).

Για τα έργα αυτά η διαχείριση των «επι-έλασσον» δαπανών θα ακολουθεί τις προβλέψεις της νομοθετικής ρύθμισης, η οποία πρόκειται πολύ σύντομα να εισαχθεί

προς ψήφιση στη Βουλή των Ελλήνων. Με την ρύθμιση αυτή θα προσδιοριστούν υποχρεωτικοί, αντίστοιχοι με τους ανωτέρω, περιορισμοί στην διαχείριση των «επι-έλασσον» δαπανών των έργων της κατηγορίας αυτής.

Διευκρινίζεται ότι οι περιορισμοί, που θα εισαχθούν με την ανωτέρω νομοθετική ρύθμιση, θα αφορούν και θα **εφαρμόζονται σε όλα τα δημόσια έργα**, τα οποία θα κατασκευαστούν με μελέτες, οι οποίες θα έχουν εκπονηθεί βάσει των διατάξεων του νόμου 3316/2005, ή τα οποία θα έχουν προκηρυχθεί μετά την 1-3-2006 (ανεξάρτητα από το νομοθετικό πλαίσιο υπό το οποίο έγινε η υλοποίηση των μελετών τους), **είτε αυτά είναι συγχρηματοδοτούμενα από Ταμεία της Ε.Ε. είτε χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους μόνο.**

Με άλλη Εγκύκλιο θα δοθούν περισσότερες διευκρινίσεις για τα έργα της κατηγορίας αυτής.

1.3. Παρατηρήσεις - Διευκρινίσεις

Σχετικά με την εφαρμογή των ανωτέρω περιορισμών σημειώνονται τα εξής:

- Οι περιορισμοί σχετικά με το «βασικό σχέδιο» και τις «προδιαγραφές» του έργου αναφέρονται σε οποιαδήποτε τροποποίησή τους, είτε προς το χειρότερο είτε προς το καλύτερο.
- Μετά την ψήφιση της νομοθετικής ρύθμισης, για τα έργα της ως άνω παραγράφου 1.2 **δεν θα υπάρχει καμμία δυνατότητα υπέρβασης** των τιθέμενων περιορισμών. Για τα έργα της παραγράφου 1.1, υπάρχει μεν η δυνατότητα αυτή, αλλά μόνο για εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν είναι αδύνατο να ολοκληρωθεί τό έργο χωρίς αυτή, και πάντοτε **μετά την εξασφάλιση της χρηματοδότησης** των δημιουργούμενων μη επιλέξιμων δαπανών **από εθνικούς πόρους.**
- Η χρησιμοποίηση της δυνατότητας των «επι-έλασσον» δαπανών, ακόμα και υπό τους τιθέμενους περιορισμούς, θα μπορεί να γίνει **μόνον** εφόσον αυτή **αναφέρεται ρητά στην προκήρυξη και τη σύμβαση του έργου.** Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό και πρέπει να το φροντίσουν οι αναθέτουσες αρχές των έργων.

Για όλα τα έργα που υλοποιούνται ή θα υλοποιηθούν με αναλυτικό τιμολόγιο εργασιών, δηλαδή είτε ανήκουν στην κατηγορία της ανωτέρω παραγράφου 1.1 είτε στην κατηγορία της παραγράφου 1.2, σημειώνονται τα ακόλουθα:

⇒ Είναι φανερό ότι, λόγω των προαναφερθέντων περιορισμών, η διαχείριση των συμβάσεων κατασκευών γίνεται πλέον πολύ λιγότερο ελαστική σε μεταβολές. Συνεπώς έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία η **πλήρης ωρίμανση και καλή προετοιμασία** των έργων πριν από την δημοπράτησή τους, ώστε να έχουν αντιμετωπισθεί και να έχουν δοθεί οι βέλτιστες λύσεις σε όλα τα θέματα, τα οποία θα ήταν δυνατόν να οδηγήσουν σε απαίτηση τροποποιήσεων των στοιχείων της σύμβασης κατασκευής κατά την υλοποίηση του έργου.

- ⇒ Τα ανωτέρω αναφερόμενα σχετικά με τις «επι-έλασσον» δαπάνες, ισχύουν πέρα από τη χρησιμοποίηση του κονδυλίου των «**Απροβλέπτων**» που υπάρχει στις συμβάσεις. Φυσικά, η χρησιμοποίηση του κονδυλίου αυτού πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις προβλέψεις και το πνεύμα του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου.
- ⇒ Ανεξάρτητα από την χρήση των «επι-έλασσον» δαπανών, υπάρχει η δυνατότητα ανάθεσης **Συμπληρωματικών Συμβάσεων** (Σ.Σ.) για την υλοποίηση των απαραίτητων για την ολοκλήρωση ενός έργου εργασιών, μόνον εφόσον αυτές κατέστησαν αναγκαίες από μη προβλέψιμες αιτίες, σύμφωνα με τις σχετικές προβλέψεις του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου. Στις περιπτώσεις αυτές, εφόσον πρόκειται για έργα που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία της Ε.Ε., επειδή ως γνωστόν όλες οι Σ.Σ. θεωρούνται μη επιλέξιμες προς συγχρηματοδότηση από τα Ταμεία αυτά, πρέπει πριν από την προώθηση προς έγκριση των Σ.Σ. να υπάρχει εξασφάλιση της χρηματοδότησής τους από εθνικούς πόρους.

2. Σχετικές υποχρεώσεις των Φορέων Υλοποίησης δημόσιων έργων

Οι Φορείς Υλοποίησης των έργων, που συγχρηματοδοτούνται από Ταμεία της Ε.Ε., πρέπει οπωσδήποτε **να αποστέλλουν, όλους τους ΑΠΕ** (υπερβατικούς/ μειωτικούς/ σε ισοζύγιο) των έργων τους αυτών **στις αρμόδιες Διαχειριστικές Αρχές (Δ.Α.)**, μαζί με πλήρη τεκμηρίωση, σε όλες τις περιπτώσεις που εισάγονται μεταβολές της σύμβασης με την χρησιμοποίηση «επι-έλασσον» δαπανών, προκειμένου οι μεταβολές μεταβολές να ελέγχονται και να γίνονται αποδεκτές, ώστε να μην υπάρχει εκ των υστέρων πρόβλημα επιλεξιμότητας των δαπανών τους.

Η έγκριση (από το αρμόδιο όργανο του φορέα) **ενός ΑΠΕ** συγχρηματοδοτούμενου έργου, με τον οποίο εισάγεται οποιαδήποτε χρησιμοποίηση «επι-έλασσον» δαπανών που ζητείται να συγχρηματοδοτηθεί από Ταμείο της Ε.Ε. δεν πρέπει να γίνεται εάν δεν υπάρχει η **σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Διαχειριστικής Αρχής**, σχετικά με την επιλεξιμότητα της χρηματοδότησής του.

Σε περίπτωση έργου της ανωτέρω παραγράφου 1.1., για το οποίο πρέπει **να εξασφαλισθεί η χρηματοδότηση** των αναγκαίων μεταβολών του **από εθνικούς πόρους**, η εξασφάλιση των αναγκαίων αυτών πρόσθετων πόρων πρέπει να προηγείται της έγκρισης του σχετικού ΑΠΕ, σύμφωνα με τα παραπάνω. Στην περίπτωση αυτή δεν είναι αναγκαία η σύμφωνη γνώμη της Διαχειριστικής Αρχής.

Ως επακόλουθο των ανωτέρω ρυθμίσεων, είναι προφανώς πολύ σημαντικό, πέραν της πλήρους ωρίμανσης και προετοιμασίας κάθε δημόσιου έργου πριν από την δημοπράτησή του, να υπάρχει **συνεχής και συνεπής παρακολούθηση της πορείας υλοποίησής του**, ώστε έγκαιρα να διαπιστώνονται και να αντιμετωπίζονται κατάλληλα οι ανάγκες του, προκειμένου να αποφεύγεται το έργο να φθάνει σε κατάσταση όπου να είναι απαραίτητο να γίνουν τροποποιήσεις του συμβατικού του αντικειμένου. Ακόμα όμως και σε τέτοια κατάσταση πρέπει κατ'αρχήν να εξετάζονται και να υιοθετούνται οι λύσεις οι οποίες οδηγούν στην μικρότερη συνολική τροποποίησή του. Διαφορετικά, είναι πιθανό πολλά έργα να μην είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν με την αρχική τους σύμβαση, να πρέπει να διακοπουν και να

επαναδημοπρατηθούν, με προφανείς μεγάλες επιπτώσεις στον χρόνο (και ενδεχόμενα στο κόστος) ολοκλήρωσής τους.

3. Ορισμοί

Στην περίπτωση των **δημόσιων έργων** που δημοπρατούνται **με τιμολόγιο**, οι ακόλουθοι όροι έχουν την σημασία που περιγράφεται στα επόμενα:

3.1. «Βασικό Σχέδιο» ή «Φυσικό Αντικείμενο» έργου

Ως «Βασικό Σχέδιο» ή «Φυσικό Αντικείμενο» μιας σύμβασης κατασκευής δημοσίου έργου νοείται η προβλεπόμενη να υλοποιηθεί με την υπόψη σύμβαση Κατασκευή (τελικό παραδοτέο), κυρίως όσον αφορά στο ενιαίο σύνολό της, το οποίο συντίθεται από επιμέρους διακριτά στοιχεία της (π.χ. σε ένα έργο οδοποιίας: το οδόστρωμα, οι σημαντικές γέφυρες, σήραγγες, κόμβοι, κλπ).

Παραδείγματα:

1. Ζεύξη Ρίου-Αντιρρίου: Αποτελείται από υψηλή γέφυρα ανηρτημένη από τέσσερις πυλώνες / βάθρα θεμελιωμένα στη θάλασσα (δηλ. με πέντε ανοίγματα), μήκους 2.25 χλμ., και από δύο γέφυρες πρόσβασης στα άκρα της με μήκη 380 μ. (στην πλευρά του Ρίου) και 228 μ. (στην πλευρά του Αντιρρίου). Η ζεύξη έχει δύο λωρίδες κυκλοφορίας και ΛΕΑ ανά κατεύθυνση, καθώς και πεζόδρομο καθόλο το μήκος της.
2. Εγνατία Οδός, τμήμα Νυμφόπετρα έως Α.Κ. Ασπροβάλλτας: Πλήρης κατασκευή του ως άνω τμήματος της Εγνατίας Οδού, μήκους 32,616 χλμ, με διατομή αυτοκινητοδρόμου διπλού κλάδου με κεντρική νησίδα, αποτελούμενου από δύο λωρίδες κυκλοφορίας και μία λωρίδα έκτακτης ανάγκης (ΛΕΑ) ανά κατεύθυνση. Περιλαμβάνονται επίσης τα ακόλουθα συνοδά έργα: η κατασκευή/αποκατάσταση παράπλευρων και εγκάρσιων οδών σε μήκος 39,71 χλμ., η κατασκευή των ανισόπεδων κόμβων (Α.Κ.) Ρεντίνας και Ασπροβάλλτας και η κατασκευή της σήραγγας Βρασνών.

3.2. «Τεχνικές προδιαγραφές» έργου

Σύμφωνα και με το Π.Δ. 334/00 (με το οποίο ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία η Οδηγία 93/37/ΕΟΚ «περί συντονισμού των διαδικασιών για σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων»), δίνεται (άρθρο 12, παρ. 2) ο ακόλουθος ορισμός:

“Ως «Τεχνικές Προδιαγραφές» νοούνται όλες οι τεχνικές απαιτήσεις, που περιέχονται στις τεχνικές συγγραφές υποχρεώσεων και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά μιας εργασίας, ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών και οι οποίες επιτρέπουν τον αντικειμενικό προσδιορισμό μιας εργασίας, ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στη χρήση, για την οποία αυτά προορίζονται από την Αναθέτουσα Αρχή. Τα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνουν τα επίπεδα ποιότητας ή απόδοσης, την ασφάλεια, τις διαστάσεις καθώς και τις απαιτήσεις που ισχύουν για το υλικό, το προϊόν ή την προμήθεια ειδών, όσον αφορά το σύστημα

εξασφάλισης της ποιότητας, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και τις ετικέτες. Περιλαμβάνουν επίσης τους κανόνες σχεδιασμού και υπολογισμού του έργου, τους όρους δοκιμής, ελέγχου και παραλαβής των έργων, καθώς και τις κατασκευαστικές τεχνικές ή μεθόδους και κάθε άλλο όρο τεχνικού χαρακτήρα, που η Αναθέτουσα Αρχή είναι σε θέση να καθορίσει, μέσω γενικών ή ειδικών κανονιστικών διατάξεων, σχετικά με τα ολοκληρωθέντα έργα, καθώς και με τα υλικά ή τα στοιχεία που αποτελούν τα έργα αυτά”¹.

Στο ίδιο άρθρο (άρθρο 12, παρ. 3) αναφέρεται σχετικά ότι «με την επιφύλαξη των εθνικών τεχνικών κανόνων αναγκαστικού δικαίου εφόσον οι κανόνες αυτοί συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο, οι εν λόγω τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται από τις Αναθέτουσες Αρχές με παραπομπή είτε στα εθνικά πρότυπα, που μεταφέρουν τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά, είτε σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις, είτε σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές»².

3.3. «Ουσιώδεις τροποποιήσεις»

Ως «Ουσιώδεις τροποποιήσεις» του βασικού σχεδίου ή φυσικού αντικείμενου μιας σύμβασης κατασκευής δημοσίου έργου, μετά την ανάθεσή της, νοούνται αυτές, οι οποίες αλλοιώνουν το σύνολο ή τα επιμέρους διακριτά στοιχεία του έργου και έχουν ως αποτέλεσμα να παραβιάζεται η αρχή της διαφάνειας κατά την αρχική παρουσίαση του έργου στους διαγωνιζόμενους, υπό την έννοια ότι, εάν οι τροποποιήσεις αυτές ήταν γνωστές κατά την φάση του διαγωνισμού ανάθεσης της σύμβασης, θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντική διαφοροποίηση του ανταγωνισμού με την προσέλκυση και άλλων υποψηφίων διαγωνιζομένων.

Ως ουσιώδεις αλλαγές του τελικού παραδοτέου, κατά τα ανωτέρω, θεωρούνται ενδεικτικά οι ακόλουθες:

- Η μη ολοκλήρωσή του, σε βαθμό που ανατρέπει την προβλεπόμενη λειτουργικότητα του παραδοτέου

¹ Στο ίδιο άρθρο αναφέρονται επίσης οι ακόλουθοι σχετικοί ορισμοί:

- “Ως «**Πρότυπα**» νοούνται οι τεχνικές προδιαγραφές, που έχουν εγκριθεί από κάποιον αναγνωρισμένο οργανισμό κανονιστικών αρμοδιοτήτων, με σκοπό την επαναλαμβανόμενη ή συνεχή εφαρμογή, η τήρηση όμως της οποίας καταρχήν δεν είναι υποχρεωτική”.
- “Ως «**Ευρωπαϊκά Πρότυπα**» νοούνται τα πρότυπα, που έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN) ή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης (CENELEC) ως «Ευρωπαϊκά Πρότυπα» (EN) ή ως «Κείμενα Εναρμόνισης (HD)», σύμφωνα με τους κοινούς κανόνες των οργανισμών αυτών”.
- “Ως «**Ευρωπαϊκή Τεχνική Έγκριση**» νοείται η ευνοϊκή τεχνική εκτίμηση της καταλληλότητας ενός προϊόντος για χρήση, με γνώμονα την ικανοποίηση των βασικών απαιτήσεων για τις κατασκευές και με βάση τα εγγενή χαρακτηριστικά του προϊόντος και τους ισχύοντες όρους εφαρμογής και χρήσης του. Η Ευρωπαϊκή Τεχνική Έγκριση χορηγείται από τον οργανισμό που είναι αναγνωρισμένος για το σκοπό αυτό από το εκάστοτε κράτος- μέλος”.
- “Ως «**Κοινές Τεχνικές Προδιαγραφές**» νοούνται οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν εκπονηθεί σύμφωνα με διαδικασία αναγνωρισμένη από τα κράτη-μέλη και έχουν δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων”.
- “Ως «**Ουσιώδεις Απαιτήσεις**» νοούνται οι απαιτήσεις σχετικά με την ασφάλεια, την υγεία και ορισμένους άλλους τομείς γενικού συμφέροντος, στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται τα έργα”.

² Στο ίδιο άρθρο αναφέρονται οι δυνατότητες παρεκκλίσεων καθώς και γενικές οδηγίες για την αντιμετώπιση συναφών θεμάτων.

[Παραδείγματα: (1)Κατασκευή ενός οδικού τμήματος, χωρίς την ολοκλήρωση μιας (προβλεπόμενης) γέφυρας. (2)Κατασκευή οδού χωρίς τις (προβλεπόμενες) ασφαλικές στρώσεις. (3)Κατασκευή εγκατάστασης βιολογικού καθαρισμού υγρών λυμάτων, χωρίς την (προβλεπόμενη) σύνδεσή της με το δίκτυο προσαγωγής των λυμάτων].

- Οι εκτεταμένες μεταβολές ουσιωδών επιμέρους στοιχείων (τμημάτων) του, εφόσον αυτές οδηγούν σε καθοριστικές για την επιλογή του αναδόχου του έργου διαφοροποιήσεις των συνολικά ζητούμενων εξειδικεύσεων και/ή μέσων του αναδόχου, σε σχέση με τα ζητούμενα κατά την φάση του διαγωνισμού του έργου [Παραδείγματα: (1)Κατασκευή ορύγματος αντί σήραγγας. (2)Κατασκευή σήραγγας αντί γέφυρας. (3)Αλλαγή γέφυρας σκυροδέματος σε μεταλλική. (4) Αλλαγή της (προσδιορισμένης στη σύμβαση) μεθόδου κατασκευής γέφυρας ή σήραγγας. (5)Αλλαγή οδικού κόμβου από ισόπεδο σε ανισόπεδο (και αντιστρόφως). (6)Αφαίρεση ορόφου από κτίριο.].
- Η αντικατάσταση υλικών κατασκευής/ εξοπλισμού του με άλλα υλικά/ εξοπλισμό, που επιφέρουν ουσιώδεις επιπτώσεις στην ποιότητα του έργου και μεταβάλλουν την επιτελεστικότητά του.
[Παραδείγματα: (1)Αλλαγή εξωτερικής θύρας κτιρίου από ξύλινη σε μεταλλική (ασφαλείας)].

3.4. «Ομάδες εργασιών»

Ως «Ομάδα εργασιών» στο πλαίσιο του αναλυτικού Προϋπολογισμού ενός έργου κατασκευής, νοείται το σύνολο των εργασιών (άρθρων) του Προϋπολογισμού αυτού, οι οποίες υπάγονται σε ένα υποσύνολο του τεχνικού αντικειμένου του έργου, έχουν παρόμοιο τρόπο κατασκευής και επιδέχονται το ίδιο ποσοστό έκπτωσης στις τιμές μονάδος τους.

Ο Προϋπολογισμός ενός έργου πρέπει να αναλύεται σε «Ομάδες εργασιών», σύμφωνα με τον ανωτέρω ορισμό.

Στην περίπτωση συμβάσεων κατασκευής που είναι σε εξέλιξη, στις οποίες δεν υπάρχουν Ομάδες εργασιών, για την εφαρμογή του περιγραφόμενου τρόπου διαχείρισης των «επί-έλασσον» δαπανών τους, πρέπει ο Προϋπολογισμός τους να αναλυθεί τώρα σε ομάδες εργασιών.

Στο συνημμένο **Παράρτημα 1** περιλαμβάνονται για κάθε μια κατηγορία έργων τυπικές «ομάδες εργασιών», σύμφωνα με τον ανωτέρω ορισμό τους.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΧΩΔΕ

Γ. ΣΟΥΦΛΙΑΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Γραφείο Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ
2. Γραφείο Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ κ. Θ.Ξανθόπουλου
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων έργων

4. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Συγχρηματοδοτούμενων Δ.Ε.
5. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠ-ΟΑΛΑΑ
6. Δ/ση Δ17 (10)

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΕΛ.ΝΙΚΟΛΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Παράρτημα 1

Τυπικές «Ομάδες εργασιών» ανά κατηγορία έργων

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1. Οι αναφερόμενες κατωτέρω «Ομάδες εργασιών» ανά κατηγορία έργων, πρέπει υποχρεωτικά να χρησιμοποιούνται όπως παρουσιάζονται, σε όλα τα έργα που δημοπρατούνται με αναλυτικό τιμολόγιο εργασιών.*
- 2. Όταν το φυσικό αντικείμενο δημοπρατούμενου έργου περιλαμβάνει εργασίες που ανήκουν σε μία μόνο από τις κατωτέρω αναφερόμενες ομάδες, τότε οι εργασίες του προϋπολογισμού του έργου θα ομαδοποιούνται σε δύο υποομάδες (κατά την κρίση της Αναθέτουσας Αρχής), οι οποίες θα θεωρούνται ως «Ομάδες εργασιών» σε περίπτωση που κατά την υλοποίηση του έργου απαιτηθεί η χρησιμοποίηση της δυνατότητας των «επι-έλασσον» δαπανών.*
- 3. Σε περίπτωση δημοπράτησης σύνθετων έργων, δηλαδή έργων που αναφέρονται σε περισσότερες από μία κατηγορίες,, επιτρέπεται η χρησιμοποίηση ομάδων από τις σχετικές κατηγορίες.*

«Ομάδες εργασιών» οδικών έργων

- Ομάδα Α: Χωματοουργικά
- Ομάδα Β: Τεχνικά έργα
- Ομάδα Γ: Οδοστρωσία
- Ομάδα Δ: Ασφαλτικά
- Ομάδα Ε: Σήμανση - Ασφάλιση
- Ομάδα ΣΤ: Οδοφωτισμός & Ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις

Ομάδα Ζ: Εργασίες πρασίνου

Ομάδα Η: Λοιπά (π.χ. Κτίρια, ενόργανη παρακολούθηση επιχωμάτων, κλπ – εφόσον υπάρχουν)

«Ομάδες εργασιών» σιδηροδρομικών έργων

Ομάδα Α: Χωματουργικά

Ομάδα Β: Τεχνικά έργα (Ανοικτά)

Ομάδα Γ: Τεχνικά έργα (Υπόγεια)

Ομάδα Δ: Οδοστρωσία - Ασφαλτικά

Ομάδα Ε: Σήμανση - Ασφάλιση

Ομάδα ΣΤ: Οδοφωτισμός & Ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις

Ομάδα Ζ: Εργασίες πρασίνου

Ομάδα Η: Λοιπά (π.χ. Κτίρια, ενόργανη παρακολούθηση επιχωμάτων, κλπ – εφόσον υπάρχουν)

Ομάδα Θ: Σιδηροδρομικές Εργασίες

Ομάδα Ι: Ηλεκτροκίνηση

Ομάδα Κ: Σηματοδότηση – Τηλεδιόικηση

Ομάδα Λ: Τηλεπικοινωνίες – Πληροφοριακά Συστήματα

«Ομάδες εργασιών» λιμενικών έργων

Ομάδα Α: Καθαιρέσεις, Βυθοκορήσεις, Επιχώσεις

Ομάδα Β: Λιθορριπές – Φυσικοί ογκόλιθοι

Ομάδα Γ: Σκυροδέματα

Ομάδα Δ: Τεχνικά εξαρτήματα

Ομάδα Ε: Πλωτοί προβλήτες

«Ομάδες εργασιών» έργων αεροδρομίων

- Ομάδα Α: Προεργασίες και εργασίες υποδομών κτιρίων
- Ομάδα Β: Σκυροδέματα και κονιοδέματα κτιρίων
- Ομάδα Γ: Ευλουργικά & Μεταλλουργικά κτιρίων
- Ομάδα Δ: Τοιχοδομές, τοιχοπετάσματα, καλύψεις, επιστρώσεις
- Ομάδα Ε: Η/Μ εγκαταστάσεις (κτιρίων, κλπ υποδομών α/δ)
- Ομάδα ΣΤ: Εξοπλισμός λειτουργίας α/δ
- Ομάδα Ζ: Χωματοουργικά πεδίου ελιγμών, οδικού δικτύου και περιβάλλοντα χώρου α/δ
- Ομάδα Η: Τεχνικά έργα πεδίου ελιγμών, οδικού δικτύου και περιβάλλοντα χώρου α/δ
- Ομάδα Θ: Επιστρώσεις πεδίου ελιγμών, οδικού δικτύου και περιβάλλοντα χώρου α/δ
- Ομάδα Ι: Έργα πρασίνου

«Ομάδες εργασιών» υδραυλικών έργων

- Ομάδα Α: Χωματοουργικά, Αντιμετώπιση υδάτων, Αντιστηρίξεις, Έργα προστασίας κοίτης και πρανών, Σήμανση-Ασφάλιση, Εργασίες οδοποιΐας – οδοστρωσίας, Λοιπές προστατευτικές κατασκευές, Εργασίες πρασίνου και περιβαλλοντικών αποκαταστάσεων
- Ομάδα Β: Κατασκευές από σκυρόδεμα, Στεγανοποιήσεις – Αρμοί, Οικοδομικές εργασίες, Λοιπές εργασίες
- Ομάδα Γ: Μεταλλικά στοιχεία και κατασκευές, Σωληνώσεις – Δίκτυα, Συσκευές δικτύων σωληνώσεων, εργασίες υδρογεωτρήσεων, εργασίες επισκευών, συντηρήσεων, λοιπων κατασκευών δικτύων (οδικών, κλπ)
- Ομάδα Δ: Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων (έργα Πολ. Μηχ. Και Η/Μ), Εγκαταστάσεις επεξεργασίας νερού(έργα Πολ. Μηχ. Και Η/Μ), Στεγανοποιήσεις λιμνοδεξαμενών - ΧΥΤΑ

Ομάδα Ε: Ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες, επικοινωνιακά συστήματα, τηλεδιοίκηση, φωτιστικές εργασίες

«Ομάδες εργασιών» έργων χωμάτων – λιθοριπτών φραγμάτων και υδραυλικών σηράγγων

Ομάδα Α: Χωματοουργικά, Αντιμετώπιση υδάτων, Αντιστηρίξεις, Έργα προστασίας κοίτης και πρανών, Σήμανση – Ασφάλιση, Εργασίες οδοποιίας – οδοστρωσίας, Λοιπές προστατευτικές κατασκευές.

Ομάδα Β: Σκυροδέματα – Ειδικές απαιτήσεις σκυροδέματος και εντοιχιζόμενα τεμάχια, Οικοδομικές εργασίες

Ομάδα Γ: Υποστηρίγματα και μέτρα προστασίας Σηράγγων, Διατρήσεις – Τσιμεντενέσεις και αποστραγγίσεις φραγμάτων και σηράγγων, Τελικές Επενδύσεις σηράγγων, Σωληνώσεις – Δίκτυα.

Ομάδα Δ: Ανάχωμα φράγματος – Συμπυκνωμένη επίχωση, Λιθοριπές

Ομάδα Ε: Όργανα και Συσκευές παρακολούθησης φραγμάτων και σηράγγων

Ομάδα Στ: Ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες, Επικοινωνιακά Συστήματα, Τηλεδιοίκηση, Φωτιστικές εργασίες.

«Ομάδες εργασιών» οικοδομικών έργων

Ομάδα Α: Χωματοουργικά, καθαιρέσεις

Ομάδα Β: Σκυροδέματα

Ομάδα Γ: Τοιχοποιίες, επιχρίσματα

Ομάδα Δ: Δίκτυα (υδραυλικά, ηλεκτρικά)

Ομάδα Ε: Επενδύσεις, επιστρώσεις

Ομάδα ΣΤ: Κατασκευές ξύλινες ή μεταλλικές

Ομάδα Ζ: Λοιπά, τελειώματα.

«Ομάδες εργασιών» έργων πρασίνου

- Ομάδα Α: Χωματουργικές εργασίες
- Ομάδα Β: Τεχνικές εργασίες
- Ομάδα Γ: Προετοιμασία χώρων εγκατάστασης πρασίνου
- Ομάδα Δ: Φυτικό υλικό
- Ομάδα Ε: Εγκατάσταση πρασίνου
- Ομάδα ΣΤ: Συντήρηση πρασίνου
- Ομάδα Ζ: Διάφορες εργασίες